

Ria Tuenter

KUSJE VOOR POPJE

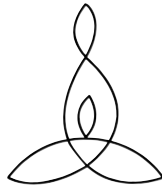

Ria Tuenter

KUSJE VOOR POPJE

Voor mama

To infinity... and beyond

COLOFON

Kusje voor Popje

Eerste druk 2018

© Ria Tuenter, Varsseveld

Eindredactie: Joyce de Schepper (Joy©e Tekst), Etten

Vormgeving: Gerdien Beernink, Het Boekenschap

Fotografie: Jurgen Pillen (coverfoto), Ingrid Sweers (foto achterflap),

Stan Bouman, Ilse de Graaf, Matthijs Groot Nibbelink, Roel Kleinpenning,

Simone Overbeek, Aaldert Schippers, Ria Tuenter

Vormgeving schutbladen & fotobewerkingen: Gerard Mühlradt (GM Foto), Etten

Boekproductie: Het Boekenschap, Zelhem

Oplage: 1.500 stuks

Sommige namen in dit boek zijn om privacyredenen gefingeerd.

ISBN: 9789492723178

NUR: 303

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

www.mamraaktkwijt.nl

*Maar niemand zal meer weten
hoe je met je pop kon spelen
en niemand zal nog ooit
je vroegste vroeger met je delen*

Uit 'Geen kind meer' – Jan Boerstool

VOORAF NOG EVEN DIT...

Deze verhalenbundel is een vervolg op *Mam raakt kwijt*, het debuut van Ria Tuenter dat verscheen in november 2016. Schrijver en dierbare vriend Jan Siebelink nam het eerste exemplaar in ontvangst. Daar is Ria hem nog steeds heel dankbaar voor. Zijn aanmoedigingen en geloof in haar schrijfinstinct stimuleerden haar tijdens het schrijven.

“Hoe droevig ook, hoe erg triest ook de aftakeling, jij schrijft helder en liefdevol, en met vaste pen, en zoals haar reactie op een cadeautje is het ook weer komisch. Jouw verhalen zijn mooi geschreven en met het juiste woord getroffen. Dit raakt de lezer in zijn ziel. Je laat zien hoe iets simpels als de pop nog geluksmomenten kan brengen, en steun aan de omgeving. Jouw moeder klampt zich letterlijk en figuurlijk aan haar pop vast. Voor veel mensen zullen jouw verhalen, jouw observaties herkenbaar zijn en troost bieden.”

Jan Siebelink

ROTSVAST VERTROUWEN

In mijn boek *Mam raakt kwijt* schreef ik over de vreselijke beslissing die we als kinderen moesten nemen toen het thuis echt niet meer ging met mijn moeder. Door de vergevorderde dementie werd de situatie onhoudbaar en volgde een gedwongen opname in verpleeghuis Den Es. De dag van opname werd mijn moeder met een busje opgehaald dat haar naar de dagopvang brengt. Ze kon niet vermoeden dat ze daarna nooit meer naar haar huis zou gaan. Hartverscheurend en verschrikkelijk. De zwaarste dag uit mijn leven.

Ik vergeet nooit hoe boos ze werd toen een verzorgende haar, in het bijzijn van haar kinderen, uitlegde dat ze vanaf dat moment daar woonde, omdat het thuis niet meer veilig was voor haar. Mijn moeder ging helemaal door het lint. “Zijn dat nou mijn kinderen?”, schreeuwde ze. “Dat ze hun moeder zo aan de kant zetten en hier willen wegstoppen!” Er volgden hierna nog veel meer krachttermen, maar die kreeg ik allemaal niet meer bewust mee. Mijn lichaam ging op slot, ik kon geen woord meer uitspreken. Ik vond het vreselijk dat we mijn moeder dit aandeden. We waren inderdaad ook vreselijke kinderen, vond ik toen.

Omdat mijn moeder niet te kalmeren was, werd ze door een paar lieve verzorgenden naar een andere ruimte gebracht. Wij kregen het advies om maar naar huis te gaan en even tot rust te komen. We konden haar dan later die middag weer opzoeken. Zij zouden in de tussentijd heel goed voor haar zorgen. Gelukkig was mam bij terugkomst, waarschijnlijk mede dankzij de nodige medicatie, een stuk rustiger en kon ze zich niets meer herinneren van wat zich een paar uur eerder had afgespeeld. Ze wilde nog wel met ons mee naar huis, maar dat verzoek konden we vrij gemakkelijk afwenden.

Tijdens het schrijven van mijn vorige boek stuurde een kennis mij onderstaand berichtje. Die dag was hij op bezoek bij zijn schoonmoeder in het verpleeghuis en hoorde hoe mijn moeder tekeering tegen de verzorgenden.

Hallo Ria,

Ik zie dat je erg druk bent met het boek over je moeder. Ga het zeker kopen. Omdat wij in die periode in eenzelfde situatie zaten met mijn schoonmoeder, hebben wij jouw moeder de eerste dag op Den Es meegemaakt.

Op zich is dat een ontzettend moeilijk moment zowel voor haar als de familie. Ze plaatste daar echter een rake opmerking, die ik je niet onthouden wil. Ze was nog echt strijdbaar en kwam voor zichzelf op.

*“Ik bun ’t d’r niet met eens, jullie hollen mien hier al den helen dag vaste. Ze zegt dat ik effen bloed moet prikken, moor ik zit hier al den helen dag. As jullie mien niet snel laoten gaon, dan bel ik mien dochter, want die werkt bi-j de krante en dan bunt jullie d’r nog niet kloor met!” **

Ik vond dit wel bijzonder omdat ik dat ook niet eerder had meegemaakt. En een teken dat ze helemaal op jouw bescherming vertrouwde. Een paar weken later liep ze al in hetzelfde stramien als de overige cliënten.

Ik wist niet goed of ik dit wel aan je moest doorgeven, ik dacht ik doe het toch maar.

Groet en veel succes met je boek,

Ad

** In ABN: “Ik ben het er niet mee eens, jullie houden mij hier al de hele dag vast. Ze zeggen dat ik even bloed moet prikken, maar ik zit hier al de hele dag. Als jullie mij niet snel laten gaan, dan bel ik mijn dochter, want die werkt bij de krant en dan zijn jullie er nog niet klaar mee.”*

Wat was ik blij met dit berichtje. Dank je wel Ad. Het deed me zo goed om te lezen dat mam ook in haar diepste nood op mij bleef vertrouwen. En dat terwijl ze even daarvoor nog zo boos op me was. De invloed die ze me toedichtte bij de krant was weliswaar veel kleiner dan zij dacht. Maar ach, wat maakt het uit, voor mijn moeder zou ik door het vuur zijn gegaan. Met of zonder krant.

SHIT HAPPENS

Als puber ergerde ik me regelmatig aan de poetswoede van mijn moeder. Alles moest fris, schoon en kraakhelder zijn. Zelf vond ik het onzin om de gordijnen te wassen omdat het alweer zes weken geleden was. Of om 'de deel' blinkend schoon te schrobben, terwijl even later de auto met modderbanden er weer opreed. Dat maakte voor haar niet uit. Mam maakte schoon omdat het zo hoorde, niet omdat ze het leuk vond. Anderen mochten niet denken dat ze een luie huisvrouw was.

Als ik uit school kwam en mijn moeder het op haar poetsheupen had, was ze niet altijd even gezellig. Ze zag school als een ontspanningsoord waar je alleen maar leuke dingen deed, terwijl zij zich die dag weer flink in het zweet had moeten werken. Zij kreeg nooit de kans om te leren. En ze had zo graag kleuterjuf of zuster willen worden. In die tijd was het verspilde moeite om je dochter te laten studeren. Je ging toch trouwen en werd huisvrouw, was de toen heersende moraal. Mam was gedoemd tot de huishouding.

Ook toen haar dementie steeds ergere vormen aannam, was mams huisje altijd schoon. Ze had weliswaar drie uurtjes in de week huishoudelijke hulp, maar die andere uren poetste mam vrolijk door. Ze deed de was, wiede het onkruid en zorgde dat alles spic en span bleef. Tot die ene dag.

Mam voelt zich niet zo lekker. Ze heeft last van buikkrampen, en dat terwijl ze die dag bezoek krijgt. Samen met zoonlief Thom breng ik haar de gevraagde boodschappen. Als alles is opgeruimd, zit ik nog even gezellig met haar te kletsen aan de keukentafel. Opeens hoor ik heel hard ‘gatverdamme’ vanuit de gang. Mam heeft haar gehoorapparaat niet in en hoort deze uitroep niet eens.

Thom steekt zijn hoofd om de kamerdeur en wenkt me: “Mam, kom eens.” Op de gang fluistert hij dat de wc onder de poep zit. Ik schrik van wat ik zie. Hij heeft niet overdreven. Van de wc naar de slaapkamer zijn ook sporen van ontlasting te zien. Deze lopen door tot in het bed. Dit is zo niks voor mam. Mijn moeder die altijd alles super-superschoon heeft. Die verdomde dementie ook! Mensonterend. Wat ben ik blij dat de visite er nog niet is en het toilet in deze staat aantreft.

Om mijn moeder niet aan te tasten in haar waardigheid, vraag ik Thom of hij bij oma wil gaan zitten, zodat ik de boel kan schoonmaken. Emmer, schoonmaakmiddel, de wasmachine en schone lakens zijn gelukkig allemaal in mijn buurt. Ik kan ongezien aan de slag. Als alles is schoongemaakt en de wasmachine

draait, ga ik weer bij mam en Thom aan de keukentafel zitten.
“Heb jij ook al last van je maag?”, vraagt mam. “Je was zo lang op de wc.”

EEN NIEUW PERSPECTIEF

Van een neef van mijn moeder kreeg ik nog niet zo lang geleden een zwart-witfoto uit 1965. Op de foto staan mijn oma, mijn moeder en ik op het balkon van hun nieuwe flat op de eerste verdieping aan de Spaanskamp 41 in Hardenberg. De foto is gemaakt vanuit een schuin perspectief. Mijn moeder zwaait naar de fotograaf die beneden op de grond staat. Ik kijk als driejarige naar mijn moeder en zwaai ook.

De foto is voor mij heel bijzonder. Enerzijds omdat ik de foto nooit eerder had gezien, maar meer nog vanwege het tijdsbeeld van de foto. Twee vrouwen en een klein meisje, die door het noodlot tot elkaar zijn veroordeeld.

In mei 1963, ik ben net één jaar geworden, overlijdt mijn vader geheel onverwachts aan een hartstilstand. In december van datzelfde jaar verongelukt mijn opa in het verkeer. Mijn moeder en mijn oma zijn dus binnen een half jaar allebei weduwe.

Daar zitten ze dan. In het buitengebied van Rheeerveen: oma in de boerderij en mam in een houten huisje ertegenover.

Zeker in die tijd bepaald geen ideale situatie. In al hun verdriet besluiten ze om naar een nieuwe flat te verhuizen. Dicht bij de stad. Dicht bij potentiële werkgevers.

Het moet een zware beslissing geweest zijn, zeker voor mijn moeder. Zij was zo blij met haar houten huisje, vertelde ze me later regelmatig. “Het was niet groot”, zei ze dan, “maar het was echt óns huisje. We waren er zielsgelukkig.”

En dat geluk leek niet op te kunnen toen, na twee doodgeboren kinderen, ik gezond ter wereld kwam. Leek, want het liep behoorlijk anders...

Hoe snel kan je toekomstperspectief veranderen als je in zo'n korte tijd afscheid moet nemen van zoveel dat je lief is: je man, je vader en je huis. Toch zie ik op de foto geen zielig hoopje mens, maar een sterke, veerkrachtige vrouw. Vastberaden om te knokken voor een goede toekomst. Het is haar gelukt! En dat maakt me alleen nog maar trotser op mijn moeder. Ook al zat ze de laatste jaren in de tang bij Meneer Alzheimer, verloor ze haar zelfstandigheid en werd ze angstig. In mijn herinnering blijft ze die sterke vrouw op dat balkon in 1965.

EEN LEVEN IN FOTO'S

Mam is net opgenomen in het verpleeghuis als we het verzoek krijgen om een 'levensboek' te maken. De verzorgenden kunnen dan samen met mam herinneringen ophalen. In de meegekregen folder lees ik: *“Zo krijgen we meteen inzicht in de levensgeschiedenis van uw familielid, waardoor we later de verhalen kunnen gebruiken om hem/haar op te monteren of om contact te maken.”*

Ik ga direct aan de slag. Met liefde. Alles om mams 'inburgering' maar zo soepel mogelijk te laten verlopen. Met een stapel oude fotoalbums breng ik in een paar uur tijd de levensgeschiedenis van mama in beeld. Via foto's van haar vader en moeder, haar oudere broers, haar lagere schooltijd en haar vriendinnen, naar foto's van haar beide huwelijken, de geboorte van haar kinderen, de huisdieren en diverse familiekiekjes, eindigend met foto's van nu: de kinderen en kleinkinderen, de vrienden en foto's van mam zelf.

Niet alleen voor de verzorgenden is het een handig boekwerk, ook voor ons als familie is het een fijn communicatiemiddel.

Wat hebben we veel gebladerd in dit boek. En er enorm van genoten. Voor mam was het iedere keer weer een nieuwe belevenis als ze het boek opensloeg:

“Kijk, daar heb je mijn vader en moeder! Ik heb ze al een tijdje niet gezien, wanneer zouden ze bij me komen?”

“Ze komen vast binnenkort mam. Ze zijn nu druk op het land denk ik.”

En bij een foto van mijn overleden vader:

“Ik heb Jan deze week nog gezien.”

“Oh ja? Wat leuk, was alles goed met hem?”

Als we de pagina met een recente foto van mam openslaan, vraagt ze steevast wie die vrouw is.

“Dat ben jij mam!”

“Ben ik dat? Met die grijze kuif? Wat een oud wijf!”

Ze herkent zichzelf niet in het portret van de grijze, oude dame. In haar belevingswereld is ze immers een meisje van een jaar of achttien. Een meisje dat nog thuis woont bij haar ouders en broers en tegelijkertijd volwassen kinderen en zelfs al volwassen kleinkinderen heeft. Het kan allemaal in de wereld van iemand met dementie.

NOOIT EEN SAAI MOMENT

We gaan met het hele gezin naar mam. Meestal zitten we in het grand café van het verpleeghuis. Vandaag hebben we gekozen voor het zitje bij de haard met de klassieke Engelse fauteuils. Een mooie plek, midden in de centrale ruimte. Je ziet mensen binnenkomen, vertrekken en langs wandelen.

We zitten nog maar net of daar komt Johan aanlopen, een bewoner van de Korsakov-afdeling.

“Zo”, vraagt hij, “zitten jullie hier gezellig samen?”

“Heel gezellig Johan”, antwoord ik. “Heb je nog wat gedaan vandaag?”

“Nee niks, ik verveel me kapot hier.”

“Ben je niet naar de werkplaats geweest dan?”

“Nee, daar vind ik geen bal aan. Beetje vogelhuisjes timmeren zeker.”

“Heb je nog met het zanguurtje meegedaan?”

“Nee, daar begin ik niet aan. Op school zei de meester al dat ik beter mijn mond kon houden tijdens het zingen. Morgen mag ik naar huis, dan zie ik mijn kleinkinderen weer.”

“Dat is mooi Johan, ik wens je alvast een fijne dag morgen.”

Ria Tuenter (1962) debuteerde in 2016 met *Mam raakt kwijt*. Jan Siebelink nam het eerste exemplaar in ontvangst. Het schrijven zit Ria in het bloed. Ze schreef teksten voor landelijke bladen als *VIVA*, voor de overheid en was redacteur voor de glossy *Big is Beautiful*. Ook op Facebook is ze actief via *Mam raakt kwijt*.

Na het succes van het debuut van Ria Tuenter is er nu een vervolg: *Kusje voor Popje*. Een bundel met lange en korte verhalen die een inkijkje geven in de belevingswereld van haar moeder. Een wereld waarin een pop die troost en liefde geeft, heel gewoon is. Herkenbaar, met ruimte voor een traan en zeker ook voor een lach.

Deze liefdevolle inzichten en ervaringen met haar moeder met dementie leverden een ongekend aantal positieve reacties op. Gesteund en geïnspireerd door haar lezerspubliek schreef Ria deze tweede bundel.

“De verhalen zijn mooi en liefdevol geschreven en met het juiste woord getroffen. Dit boek raakt de lezer in zijn ziel.”

Jan Siebelink

